

Strategi för Vansbro kommuns krisberedskap

Dokumentnamn Strategi för Vansbro kommuns krisberedskap	Antagen 2019-12-16 KF § 152	Beslutsinstans Kommunfullmäktige
Dokumenttyp Strategi	Diarienummer KF 2019/142	Ersätter Gäller från och med 2019-12-16

1. Innehåll

2.	Inledning	2
3.	Krisberedskapens grunder	3
4.	Övergripande mål och inriktning	3
5.	Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.....	5
6.	Kommunens arbete med det geografiska områdesansvaret	6
7.	Övergripande ledning och styrning.....	6
7.1	Kommunfullmäktige	7
7.2	Kommunstyrelsen.....	7
7.3	Krisledningsnämnden	7
7.4	Kommunchef.....	7
7.5	Förvaltningsområdeschef	8
7.6	Säkerhetsskyddsorganisation	8
7.7	Beredskaps- och säkerhetssamordnare.....	8
7.8	POSOM (Psykiskt och socialt omhändertagande).....	8

2. Inledning

Enligt *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022* (nedan benämnd överenskommelsen) mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ska kommunen ta fram ett styrdokument för sitt arbete med krisberedskap.

I överenskommelsen står att *"Kommunen ska ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Styrdokumentet ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden."* Det är dock väsentligt att arbetet utformas efter Vansbro kommuns förutsättningar och att det i praktiken stärker kommunens förmåga att hantera kriser.

Styrdokumentet syftar till att skapa en **strategisk inriktning** och benämns därför *Strategi för Vansbro kommuns krisberedskap*. I Strategin anges kommunens övergripande mål och inriktning, samt ansvarsfördelning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Det syftar även till att utveckla den kommunala styrningen av arbetet så att det i större utsträckning involverar kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.

Strategin innehåller

- Övergripande mål och inriktning,
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys (RSA),
- Kommunens geografiska områdesansvar,
- Ledning och styrning av arbetet med krisberedskap.

Kommunens uppgifter för arbetet med krisberedskap utgår från följande lagar och förordningar:

- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH),
- Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH),
- Säkerhetsskyddslagen (2018:585),
- Lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap,
- Kommunallag (2017:725).

Styrdokumentet ska fastställas av kommunfullmäktige, senast 31 december under den nya mandatperiodens första år, i enlighet med kommunallagen som anger att fullmäktige ska besluta om mål och riktlinjer för verksamheten.

Det finns också en kommunöverenskommelse mellan MSB och SKL *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020*. I denna överenskommelse finns inget krav på att inriktningen ska fastställas av kommunfullmäktige, men då planeringen för krisberedskap och civilt försvar har mycket gemensamt behandlas de båda dimensionerna i denna strategi. Från 2021 förväntas att en ny överenskommelse tecknas mellan staten och kommunerna.

Civilt försvar och arbetet med detta, tar sin utgångspunkt i samhällets krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap samt under krig värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp.

Försvarsberedningens rapport, åren 2021–2025 har lagt en inriktning på arbetet.

”Förmågan att motstå allvarliga störningar i samhällets funktionalitet under tre månader samt krig under del av denna tid ska vara utgångspunkten för planeringen och grunden för totalförsvarets samlade förmåga.”

Det civila försvaret är en del av det nya totalförsvaret. Målet för det civila försvaret är att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld. Det civila försvaret bygger på samhällets krisberedskap och samhällets samlade motståndskraft.

Kommunen ska enligt *lagen om totalförsvaret och höjd beredskap* planera sin verksamhet för att fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret vilket bland annat inkluderar inriktning av verksamheten, tjänstgöring för personal med mera.

I överenskommelsen mellan SKL och MSB klargörs de förväntningarna på kommunerna som det utgår statsbidrag för.

3. Krisberedskapens grunder

En kris är en oväntad och allvarlig händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället och som hotar grundläggande värden och funktioner. Kriser kan inte hanteras med normala resurser och den vanliga organisationen, utan den kräver samordnade åtgärder från flera aktörer.

Samhällets krisberedskap kan beskrivas som förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Målen för samhällets krisberedskap är att värna

- befolkningens liv och hälsa,
- samhällets funktionalitet,
- förmågan att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Med krisberedskap avses förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer genom utbildning, övning och andra åtgärder, samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris.

4. Övergripande mål och inriktning

Krisberedskapen syftar till att minska riskerna för och konsekvenserna av allvarliga störningar, kriser och olyckor. Genom ett aktivt arbete ska kommunen minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred.

Vansbro kommun ska följa *Dalarnas strategi för samverkan och ledning vid samhällsstörningar och höjd beredskap* som bygger på de nationella målen.

Kommunen ska upprätta en **plan för extraordinära händelser** (krisledningsplan och kriskommunikationsplan) som beskriver hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser. Planen ska beskriva hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning. I planen ska

anges vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser. Planen ska årligen revideras.

Kommunen ska ha en utbildad **krisledningsorganisation** som kontinuerligt övas enligt fastställd utbildnings- och övningsplan. De representanter som blir inbjudna av Länsstyrelsen Dalarna att delta i övningar och andra krisberedskapshöjande aktiviteter ska delta.

Samtliga kommunala bolag, stiftelse och kommunalförbund ska vara delaktiga och aktivt arbeta med **risk- och sårbarhetsanalyser**. För de brister och sårbarheter som identifierats i risk- och sårbarhetsanalyser ska åtgärder prioriteras under mandatperioden.

Samtliga förvaltningsområdeschefer ansvarar för att det upprättas **kontinuitetsplaner** för de verksamheter som är samhällsviktiga inom respektive förvaltningsområde, för att kunna upprätthålla verksamhet och skapa en nödvändig förmåga till funktionalitet oavsett händelse.

Kommunala bolag, stiftelse och kommunalförbund ska ha egna **krisledningsplaner** för sin verksamhet.

Kommunen ska ha ett fungerande säkerhetsskyddsarbete baserat på *Säkerhetsskyddslag (2018:585)*.

Kommunen ska under mandatperioden delta i de regionala nätverk som verkar inom området, bland annat det regionala beredskapssamordnarnätverket och det regionala kriskommunikationsnätverket.

Under mandatperioden ska även kommunens bidrag till att **totalförsvaret** planeras. Detta kommer att vävas in i krisplaneringen efterhand som anvisningar arbetas fram av nationella och regionala myndigheter. Prioriterade uppgifter för kommunerna under perioden är:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvaret - nyckelpersoner i kommunens organisation ska under perioden genom utbildning ges kunskaper om höjd beredskap och totalförsvaret,
- Säkerhetsskydd - kommunen ska ha en säkerhetsskyddschef, rutiner och materiel (säkerhetsskåp m.m.) för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet utan att de röjs, ändras eller förstörs. Kommunen ska under perioden 2018–2020 etablera en process för säkerhetsskyddsanalys samt analysera prioriterade delar av kommunens verksamhet.
- Krigsorganisation och krigsplacering - kommunen ska under perioden påbörja en planering för sina uppgifter inom totalförsvaret. Planeringen ska avse den verksamhet som kommunen ska bedriva under höjd beredskap samt dess krigsorganisation och krigsplaceringar.

Arbetet med de prioriterade uppgifterna kompetenshöjning gällande totalförsvaret och säkerhetsskydd ska genomföras under perioden 2018 till 2020-12-31. Arbetet med framtagande av krigsorganisation och krigsplacering av personal ska vara påbörjat men behöver inte vara avslutat till 2020-12-31.

5. Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys

Enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och överenskommelsen ska kommunen bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag, stiftelse och kommunalförbund. Därför ska samtliga förvaltningsområden, kommunala bolag, stiftelse och förbund vara delaktiga i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen.

En risk- och sårbarhetsanalys är ett första steg i en kedja för att reducera risker, minska sårbarheter och förbättra förmågan att förebygga, motstå och hantera kriser och extraordinära händelser.

Att göra en RSA bidrar bland annat till

- Beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga,
- Underlag för kommunikation om samhällets risker till allmänheten och anställda,
- Underlag för samhällsplanering.

Kommunchef är högst ansvarig för RSA-arbetet i kommunen. Beredskaps- och säkerhets- samordnaren agerar processledare i RSA-arbetet inom samtliga förvaltningsområden, kommunala bolag, stiftelse och kommunalförbund.

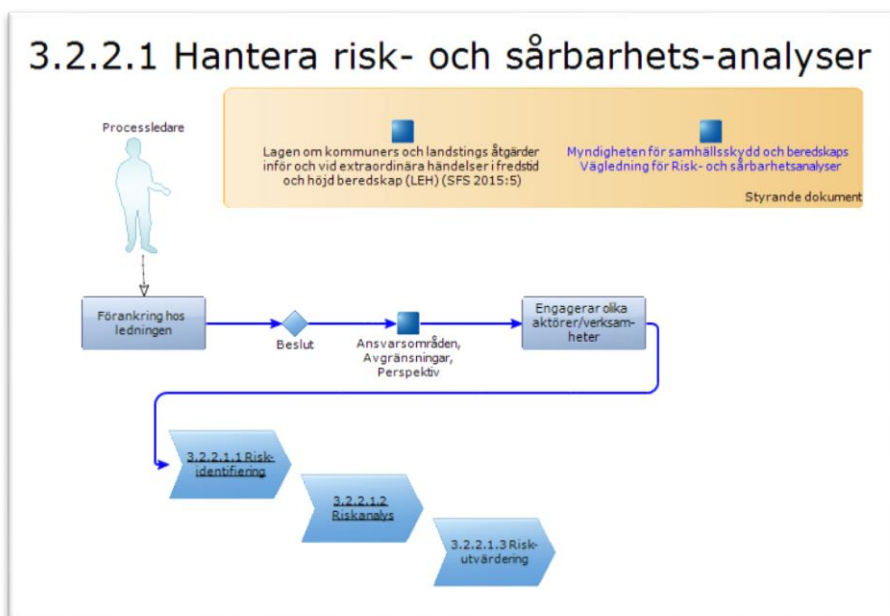

Bild 1 beskriver hur kommunen hanterar risk- och sårbarhetsanalyser (bilden hämtad ur VisAlfa)

Att identifiera och analysera risk- och sårbarheter är ett ständigt pågående arbete som fortgår under innevarande mandatperiod. Resultatet från RSA-arbetet ska ligga till grund för förebyggande åtgärder, planering, utbildningar och övningar i syfte att stärka kommunens förmåga att bedriva samhällsviktig verksamhet, hantera kriser och minska sårbarheten vid extraordinära händelser.

Kommunens RSA antas av kommunstyrelsen.

Kommunen ska sammanställa och rapportera resultatet av risk- och sårbarhetsanalysen till länsstyrelsen senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunalfullmäktige. Rapporteringen sker således vart fjärde år, men arbetet utförs kontinuerligt.

6. Kommunens arbete med det geografiska områdesansvaret

Kommunens målsättning är att ha förmåga att samordna berörda aktörer, som verkar inom det geografiska området i planeringen inför och under en extraordinär händelse. Kommunen ska vid en kris kunna samordna information inom kommunens geografiska område, även om ordinarie informationskanaler inte fungerar.

Kommunen ska upprätthålla omvärldsbevakning och delta vid de regionala samverkanskonferenser som Länsstyrelsen samordnar för att och få en samlad lägesbild

Kommunen ska bibehålla och stärka rutiner gällande Webbaserat InformationsSystem (WIS) och Radiokommunikation för effektiv ledning (Rakel).

Kommunen ska samverka i planerings- och förberedelsearbetet avseende krisberedskap med olika samhällsviktiga aktörer och frivilligorganisationer inom kommunens geografiska område.

Kommunen ska kommunicera krisberedskap i syfte att öka invånarnas egen förmåga att klara en kris.

7. Övergripande ledning och styrning

Det svenska krishanteringssystemet baseras på tre grundprinciper;

- Ansvarsprincipen - det ansvar som en verksamhet har vid normala förhållanden gäller även vid kris.
- Likhetsprincipen – en organisation som ansvarar för en verksamhet vid normala förhållanden ska hantera den på ett liknande sätt under en kris.
- Närhetsprincipen – en kris ska i första hand hanteras där den inträffar och av dem som är närmast ansvariga och berörda.

Dessa principer ligger till grund för kommunens organisering i en krissituation.

Arbetet med krisberedskap och civilt försvar är integrerat i kommunens styrmodell och budgetprocess. Uppföljningen av arbetet med krisberedskap och civilt försvar är kopplat till kommunens internkontroll.

Ansvaret för ledningen av krishanteringen är fördelat enligt följande:

7.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer styrdokument för kommunens krisberedskap och civilt försvar, *Strategi för Vansbro kommuns krisberedskap*, samt *Krisledningsnämndens reglemente*.

Kommunfullmäktige fastställer även *Handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor*. Handlingsprogrammet ska antas för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas ska samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken.

7.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder, samordnar och utvecklar krisberedskapsplaneringen. Kommunstyrelsen har också ett övergripande ansvar för interna säkerhetsfrågor i kommunen.

Kommunstyrelsen beslutar om *risk- och sårbarhetsanalys (RSA)* som rapporteras till Länsstyrelsen senast den 31 oktober 2019. Sedan sker ett kontinuerligt arbete med RSA genom hela mandatperioden.

Vid höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen enligt *3 kap. 2 § LEH* för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva. Kommunstyrelsen bör utbildas och övas i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning. Kommunen bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att *säkerhetsskyddslagen (2018:585)* följs.

Styrel kan sammanfattas som den planeringsprocess under vilken statliga myndigheter, länsstyrelser, kommuner, privata aktörer och elnätsföretag samarbetar för att ta fram underlag för att kunna prioritera samhällsviktiga elanvändare vid en manuell förbrukningsfrånkoppling (MFK). Syftet med styrelplaneringen är att lindra samhällskonsekvenserna som uppstår om MFK behöver tillgripas vid en elfeffektbrist. Enligt Energimyndighetens plan ska kommunernas identifieringsarbete inledas januari 2020. Senast den 1 oktober 2020 ska kommunernas underlag skickas till elnätsföretagen. Senast 1 april 2021 ska kommunens förslag på rangordning av elledningar skickas till länsstyrelsen. Kommunstyrelsen svarar för denna process.

7.3 Krisledningsnämnden

Krisledningsnämnden har möjlighet att ta snabba beslut vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap. Krisledningsnämndens ansvar och arbetsformer beskrivs i det av fullmäktige fastställda reglementet.

7.4 Kommunchef

Kommunchefen ansvarar för att *Plan för extraordinära händelser - krisledningsplan och kriskommunikationsplan*. Planen upprättas senast 31 december 2019 och uppdateras sedan årligen.

Kommunchef ansvarar också för att en aktuell *övnings- och utbildningsplan för krisledningsorganisationen* upprättas årligen.

7.5 Förvaltningsområdeschef

Förvaltningsområdeschefer ansvarar för verksamheten inom sitt område inför, under och efter en kris. De ansvar för att den samhällsviktiga verksamhet som kommunen bedriver även ska fungera vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap. Därför upprättas kontinuitetsplaner i syfte att säkra verksamheten vid samhällsstörningar.

7.6 Säkerhetsskyddsorganisation

Vansbro kommun ska ha en säkerhetsskyddsorganisation bestående av Säkerhetsskyddschef, biträdande säkerhetsskyddschef samt biträdande signalskyddschef (Säkerhetsskyddsförordning (2018:658)).

7.7 Beredskaps- och säkerhetssamordnare

Samordnar arbetet med krisberedskap och civilt försvar samt är processledare i RSA-arbetet.

7.8 POSOM (Psykiskt och socialt omhändertagande)

Vid akuta krissituationer där ett flertal personer och anhöriga drabbas inom kommunens geografiska område ska psykiskt och socialt omhändertagande säkerställas.

För att klara dessa insatser finns en POSOM-grupp. Ansvaret för POSOM ligger inom kommunen och samverkan sker med andra organisationer exempelvis Svenska kyrkan.

7.9 Uppföljning

Uppföljning och återrapportering av krisberedskapsarbetet sker årligen i enlighet med kommunens styrmodell samt genom länsstyrelsens uppföljning.